Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: „Javaslat tanácsi rendeletre a Tiszta Égbolt közös vállalkozás létrehozásáról”

COM(2007) 315 final – 2007/0118 (CNS)

(2008/C 44/04)

2007. július 11-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az EGSZB elnöksége 2007. július 10-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. október 24–25-én tartott 439. plenáris ülésén (az október 25-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Gérard DANTIN személyében, továbbá 97 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta a véleményt.

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1 Az EGSZB helyeslésssel fogadja a Tiszta Égbolt közös vállalkozás létrehozására vonatkozó határozatot. Úgy véli, hogy a K+F-be történő befektetések ezen az elven alapuló újraindítása a köz- és magánszféra partnerségének finanszírozásában megbízható referenciakeretet biztosíthat a vállalkozások számára, amely lehetővé teszi a közösségi finanszírozás jelenlegi széttöredezettségének megszüntetését, és a gyakran elszórt kutatások koordinációját, növelve ezáltal hatékonyságukat.

1.2 Örömét fejezi ki a kiválasztott ágazattal kapcsolatban, amely egyszerre teszi lehetővé a lisszaboni stratégiának való megfelelést, egy technikai szempontból innovatív és számos magas képzettségi szintet igénylő munkahellyel rendelkező ipari ágazat dinamikusabbá tételét, valamint a környezet minőségének területén elengedhetetlenül szükséges haladáshoz való hozzájárulást.

1.3 A vizsgált javaslatról szóló kedvező véleményében az EGSZB mindenekelőtt a beruházások és a kutatások koordinálása terén javasolt stratégia jelentőségét hangsúlyozza az EU számára. Mindeközben úgy véli, hogy a stratégia elősegíti az európai kutatási térség létrehozását, és jelentősen hozzájárul az európai vállalkozások versenyképességéhez az ágazatban.

1.4 Mindazonáltal a finanszírozások, a többszörös részvétel és a felhasznált jelentős közösségi források miatt jobban meg kellene határozni a kutatás végtermékeinek felhasználását és elosztását, főként a szellemi tulajdon és a szabadalmak tekintetében.

1.5 Végül az EGSZB a következőket tartja szükségesnek:

– az eljárások tényleges egyszerűsítését, elsősorban azért, mert a korábbi K+F programokra kedvezőtlenül hatott az adminisztráció bonyolultsága. Az eljárások jelenleg kidolgozás alatt állnak. Az EGSZB folyamatosan ügyel majd arra, hogy minden fél kellő súllyal vegyen részt a célkitűzések megválasztásában és a végeredmények elemzésében;

– a szükséges gazdasági források mozgósításához való hozzájárulást lehetővé tevő tájékoztató program kidolgozását,

– olyan szakképzési programok kidolgozását, amelyek segítségével a munkavállalók szakképzettsége összhangba hozható a Tiszta Égbolt által létrehozott munkahelyekkel. Erre azért van szükség, hogy meg lehessen teremteni az ipari vezető szerep biztosításához szükséges feltételeket ebben a stratégiai ágazatban.

2. **Bevezetés**

2.1 A vizsgált rendeletjavaslat célja az egyik első magán- és közszféra közötti partnerség megteremtése a K+F területén belül. A rendeletjavaslat az első közös technológiai kezdeményezések egyikét határozza meg, amely a repüléstechnikára és a légi szállításra vonatkozik. A kezdeményezés neve *Tiszta Égbolt*.

2.2 A közös technológiai kezdeményezések célja, hogy teljes egészében vagy részlegesen lehetővé tegyék az ipar, a kutatási intézmények, a tagállamok és az Európai Bizottság számára, hogy célzott kutatási programok rendelkezésére bocsássák forrásaikat.

2.3 A hagyományos stratégiával ellentétben, amely a projekteknek esetileg biztosít állami támogatást, a közös technológiai kezdeményezések közös stratégiai célokat szolgáló, nagy léptékű kutatási programokra irányulnak. Az új megközelítésnek kritikus tömeget kell létrehoznia az európai kutatás és innováció vonatkozásában, meg kell szilárdítania a tudományos közösséget a legfontosabb stratégiai területeken, és össze kell hangolnia az egyes projektek finanszírozását annak érdekében, hogy a kutatások eredményeit gyorsabban lehessen hasznosítani. A közös stratégiai kezdeményezések olyan meghatározó területekre irányulnak, amelyeken a jelenlegi eszközöknek sem a mértéke, sem a gyorsasága nem elégséges ahhoz, hogy Európa élen maradhasson, illetve élre kerülhessen a globális versenyben. Olyan területekről van szó, amelyeken a kutatásnak a nemzeti, az európai és a magánszféra általi finanszírozása jelentős hozzáadott értéket hozhat létre, főként a kutatási és fejlesztési célú magánkiadások növekedésének ösztönzése révén.

2.4 A repüléstechnika és a légi közlekedés területére vonatkozó, Tiszta Égbolt elnevezésű közös technológiai kezdeményezés fő célja a légi közlekedési technológiák fejlesztésének felgyorsítása az EU-ban, azok mielőbbi alkalmazásának biztosítása érdekében. A technológiáknak az ágazat versenyképességének megőrzése mellett a fenntartható gazdasági növekedés által hozzá kellene járulniuk az európai környezetvédelmi és szociális stratégiai prioritások megvalósításához.

3. Általános összefüggés és megfontolások

3.1 A program szükségességének és létjogosultságának alapja a légi közlekedés arányának az elkövetkezendő húsz évben való megduplázódásáról szóló előrejelzés, illetve az a megállapítás, mely szerint egy környezetbarát közlekedési rendszer megvalósítása az európai gazdasági és társadalmi növekedés biztosításának alapvető eleme, mind a személyszállítás, mind az áruszállítás területén.

3.2 Az európai szint kiválasztása megfelelő dimenziónak tűnik, mivel az egyes tagállamok érdekeltjeinek tevékenységei nem jelentenek optimális dimenziót a gazdasági források, illetve a szükséges tudományos hozzájárulás tekintetében.

3.3 A tagállamok közvetlen részvétele kulcsfontosságú elem mind a szükséges finanszírozás mobilizálása tekintetében, mind pedig azért, mert számos döntést továbbra is nemzeti szinten fognak meghozni, legyen szó akár a programokban való részvételre vonatkozó felhívások meghirdetéséről, a programok minden fázisának folyamatos ellenőrzéséről, vagy az eredmények értékeléséről.

3.4 A repüléstechnikai ágazatnak a közeljövőben jelentős kihívásokkal kell szembenéznie, például a környezeti hatással, amely fékezheti az ágazat fejlődését.

3.5 A repüléstechnika klímaváltozásra gyakorolt hatásának csökkentése, valamint az alacsonyabb zajszint kiemelt prioritásnak számít. Valódi technológiai változtatások megvalósítását teszik szükségessé a közeljövőben, a közösségi szabályozásban szereplő csökkentések végrehajtása érdekében. (Az ACARE európai repüléstechnikai platform stratégiai kutatási menetrendjében azt tűzte ki célul, hogy 2020-ig a CO_2-kibocsátások 50 %-kal, a NO_x-kibocsátások 80 %-kal és a zajkibocsátások 50 %-kal csökkenjenek.)

3.6 A jelenleg európai szinten három millió munkavállalót foglalkoztató repüléstechnikai ágazatnak ezenkívül kiélezett versennyel kell szembenéznie, ami a más földrajzi területeken, főként az Egyesült Államokban tett közfinanszírozású beruházásoknak tulajdonítható, ahol az ebben az ágazatban a kutatásra fordított források háromszor magasabbak az Európában jelenleg rendelkezésre álló forrásoknál.

3.7 A közszféra hozzájárulása már csak azért is fontos, mivel ebben az ágazatban a befektetések megtérülése jelentős késedelemmel történik; ez a repüléstechnikai K+F-be történő befektetések hiánya miatt piaci hiányosságokat idézhet elő.

3.8 A repüléstechnika területének bevonása az „Együttműködés" egyedi program kereteibe (lásd a 4.3. pontot) a jelen és a jövő generáció egészségének és életminőségének javítására irányuló törekvéssel indokolható. E célok a légi járművek környezeti hatásának minimálisra csökkentése, a levegő minőségének helyi szinten történő javítása, a zajkibocsátások repülőterek közelében való csökkentése, valamint az utasok utazási körülményeinek javítása által érhetők el.

4. Az európai bizottsági javaslat szövege

4.1 A Tiszta Égbolt közös vállalkozás létrehozásáról szóló rendeletjavaslat [COM(2007) 315] a hetedik keretprogramnak az 1982/2006/EGK határozatban foglalt rendelkezésein alapul. A határozat közösségi hozzájárulást ír elő a magán- és közszféra közötti hosszú távú, európai szintű partnerségek létrehozásához a kutatás területén.

4.2 Ezek a partnerségek „közös technológiai kezdeményezések" formáját öltik, és a korábbi „európai technológiai platformokból" nőttek ki.

4.3 A Tanács a specifikus együttműködési programmal kapcsolatos 971/2006/EK határozatában kiemelte a magán- és közszféra közötti partnerségek megteremtésének szükségességét, valamint hat olyan területet határozott meg, amelyeken közös technológiai kezdeményezések létrehozására van szükség az európai kutatások újraindítása érdekében. A következő területekről van szó:

– hidrogén- és üzemanyagcellák,

– **repüléstechnika és légi közlekedés**,

– innovatív gyógyszerek ([1]),

– beágyazott számítástechnikai rendszerek ([2]),

– nanoelektronika ([3]),

– Globális Környezetvédelmi és Biztonsági Monitoring (GMES).

4.4 A vizsgált COM(2007) 315 javaslat tárgyát képező rendelet a felvázolt általános stratégia összefüggésében a repüléstechnikára és a légi közlekedésre irányuló közös technológiai kezdeményezés megvalósítását irányozza elő a Tiszta Égbolt közös vállalkozás létrehozása által.

4.5 A Tiszta Égbolt közös vállalkozás céljai a vizsgált rendelet mellékletében található szabályzat 3. cikkében kerülnek világosan és részletesen meghatározásra. Széles tevékenységi területet ölelnek fel, ambiciózusak, összefoglalásukat pedig a szabályzat 3. cikke tartalmazza:

– környezetbarát légi közlekedési technológiák kifejlesztésének meggyorsítása az EU-ban a mihamarabbi üzembe helyezés érdekében,

([1]) CESE 1184/2007 (INT/363).
([2]) CESE 1185/2007 (INT/364).
([3]) R/CESE 1199/2007 (INT/370).

– radikálisan innovatív légi közlekedési rendszer létrehozása, amely csúcstechnológiákon alapul, és a zaj- és gázkibocsátás mérséklése, valamint a repülőgépek üzemanyag-gazdaságosságának javítása révén a légi közlekedés okozta környezeti hatások csökkentését célozza.

4.5.1 A Tiszta Égbolt ily módon szavatolja az összhangot és a koordinációt a különböző kutatási tevékenységek között, kihasználva a méretgazdaságosságot, és hat különböző technikai területet foglal majd magába, melyeket „integrált technológiademonstrációs rendszereknek" (ITD-k) nevezünk, nevezetesen:

– intelligens merevszárnyú légi járművek,

– regionális légi közlekedésre szánt környezetbarát légi járművek,

– környezetbarát forgószárnyas légi járművek,

– fenntartható környezetbarát motorok,

– környezetbarát üzemeltetési rendszerek,

– demonstrációs rendszer.

Az egyes ITD-k keretein belül elérendő technológiai célokat már meghatározták.

4.6 A Tiszta Égbolt közös vállalkozás nemzetközi testületnek tekintendő, amely jogi személyiséggel rendelkezik a 2004/17/EK irányelv 22. cikke és a 2004/18/EK irányelv 15. cikkének c) pontja értelmében. Székhelye Brüsszel, tevékenysége pedig – amennyiben azt a Tanács nem hosszabbítja meg – 2017. december 31-én befejeződik.

4.7 *Jogalap*

4.7.1 A javaslat egy tanácsi rendeletből áll, amelynek melléklete a közös vállalkozás alapszabályát tartalmazza. A javaslat jogalapja a Szerződés 171. cikke. A közös vállalkozás közösségi szervként fog működni, és bár költségvetése a 1605/2002-es tanácsi rendelet 185. cikkének hatálya alá tartozik, figyelembe kell vennie e kezdeményezés azon sajátosságait, hogy köz- és magánszféra-partnerségről van szó, és a magánszektor jelentősen, az állami szektorral legalább egyenlő mértékben hozzájárul a költségekhez.

4.8 *Tagok*

A Tiszta Égbolt közös vállalkozás alapító tagjai a következők:

– az Európai Közösség képviseletében az Európai Bizottság,

– 12 ITD-vezető és legfeljebb 74 társult tag, melyek felvételének szabályairól a vizsgált rendelet mellékletében található szabályzat 2. cikke rendelkezik,

– bármely közjogi vagy magánjogi szervezet, amelyet egy tagállamban vagy a hetedik kutatási keretprogramhoz társult államban hoztak létre, felvételét kérheti a Tiszta Égbolt közös vállalkozás tagjainak sorába, az alábbi feltételekkel: ITD-vezetőként kötelességet vállal olyan pénzügyi hozzájárulásra, amely arányos, és összhangban van a közös technológiai kezdeményezés összetevékenységével, illetve társult tagként kötelességet vállal olyan pénzügyi hozzájárulásra, amely arányos annak az ITD-nek a költségvetésével, amelyben részt kíván venni, és amely összhangban van az ITD igényeivel.

4.9 *Finanszírozási források*

4.9.1 A Tiszta Égbolt közös vállalkozás üzemeltetési költségeit az Európai Közösség és a többi tag egyenlő részben, 50–50 %-os arányban fedezi.

4.9.2 Az Európai Közösség részéről nyújtott hozzájárulás a Tiszta Égbolthoz – amely a működési költségeket és a kutatási tevékenységeket fedezi – legfeljebb 800 millió EUR, amely a hetedik keretprogramot megvalósító „Együttműködés" egyedi program „Közlekedés" témakörére elkülönített költségvetési előirányzatból fizetendő ki az 1605/2002/EK tanácsi rendelet 54. cikkében megfogalmazott rendelkezés szerint.

5. **Általános és részletes megjegyzések**

5.1 Az EGSZB helyesléssel fogadja a Tiszta Égbolt közös vállalkozás létrehozásával kapcsolatos határozatot, amely a hetedik keretprogram rendelkezésein alapul. Megítélése szerint a K+F beruházások fellendítése megfelelő eszköz ahhoz, hogy az európai vállalatok számára biztos referenciakeretet lehessen teremteni egy olyan új eszköz alapján, amely lehetővé teszi a közösségi finanszírozás jelenlegi elaprózottságának megszüntetését, és kiküszöböli a programok egyenlőtlen eloszlását, amely szinte lehetetlenné tette az eredmények értékelését.

5.2 A bemutatott kezdeményezés összhangban van az Unió politikáival és célkitűzéseivel, valamint megfelel azoknak az iránymutatásoknak, amelyeket a lisszaboni stratégia határoz meg, amely hangsúlyozza, hogy a tudás és az innováció hozzájárul a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzéséhez az EU-ban. Magában foglalja a kibocsátási kvóták kereskedelmének közösségi rendszerével kapcsolatos intézkedéseket, és valószínűleg lényeges előrelépések megtételét segíti elő az ACARE stratégiai kutatási menetrendjének végrehajtásában a környezetvédelem területén.

5.3 A köz- és a magánszféra partnerségén alapuló Tiszta Égbolt közös vállalkozás, csakúgy, mint a hetedik keretprogram más közös technológiai kezdeményezései, kiindulási alapja lehet egy európai kutatási térség létrehozásának, és jelentős mértékben hozzájárul az európai vállalkozások versenyképességéhez.

5.4 A vizsgált javaslatról szóló kedvező véleményében az EGSZB mindenekelőtt a beruházások és a kutatások koordinálása terén javasolt stratégia jelentőségét hangsúlyozza az EU számára.

5.5 Mindazonáltal, tekintettel a bevezetett többtényezős finanszírozási rendszerre, valamint a rendelkezésre álló jelentős közösségi forrásokra, az EGSZB úgy véli, hogy jobban meg kellene határozni a kutatás végtermékeinek felhasználását és céljait. Ennek érdekében a szabadalmak és a szellemi tulajdon kérdését, amely a rendelet 20. cikkében kerül meghatározásra, és amely az elvek felsorolására korlátozódik, pontosítani kellene és részletesebben ki kellene fejteni, mivel az a Tiszta Égbolt közös vállalkozás megvalósításának és működésének egyik kényes pontja lehet.

5.6 Céljai elérése és az új eszközben rejlő valamennyi lehetőség teljes kihasználása érdekében azonban az EGSZB szükségesnek tartja a következőket:

– az eljárások tényleges egyszerűsítése a különböző K+F tevékenységek valamennyi szakaszában, a tevékenységek kiválasztásától kezdve egészen az eredmények terjesztéséig, a Tiszta Égboltra ruházva az e feladatokkal kapcsolatos fő felelősséget. A korábbi K+F programok kudarcait többek között az adminisztráció bonyolultsága, a finanszírozással és az intézményi referenciákkal kapcsolatos bizonytalanság okozta,

– nagyszabású tájékoztatási program létrehozása a Tiszta Égbolt közös vállalkozás által kínált lehetőségekről, többek között arról a képességéről, hogy tekintettel az új finanszírozási formákra, mozgósítani tudja a szükséges gazdasági forrásokat,

– megfelelő szakképzési programok kidolgozása, hogy a K+F-hez szükséges ismeretekkel rendelkező, magasan képzett munkaerő álljon rendelkezésre. E programoknak, amelyeket támogat a Tiszta Égbolt, rendkívüli stratégiai jelentőségük lesz az EU ipari jövője számára. A magas szintű szakképzettség, amely a létrehozandó K+F munkahelyeken megkívánt magas fokú technikai felkészültséghez szükséges, ezenkívül fékezi a kutatók elvándorlását, és az egyik előfeltétele annak, hogy biztosítani lehessen az EU ipari és környezetvédelmi vezető szerepét az említett stratégiai ágazatokban.

Kelt Brüsszelben, 2007. október 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat tanácsi rendeletre az ENIAC közös vállalkozás létrehozásáról

COM(2007) 356 final – 2007/0122 (CNS)

(2008/C 44/05)

2007. szeptember 10-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Elnöksége 2007. július 10-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás" szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. október 24–25-én tartott, 439. plenáris ülésén (az október 25-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Gérard DANTIN személyében, továbbá 106 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyetért az ENIAC ([1]) közös vállalkozás létrehozására irányuló határozattal.

1.1.1 Úgy véli, hogy a K+F-be történő befektetések ezen az elven alapuló újraindítása a köz- és magánszféra partnerségének finanszírozásában megbízható referenciakeretet biztosíthat a vállalkozások számára, amely lehetővé teszi a közösségi finanszírozás jelenlegi széttöredezettségének megszüntetését, és a gyakran elszórt kutatások összehangolását, növelve ezáltal hatékonyságukat.

1.2 Örömét fejezi ki a kiválasztott ágazattal kapcsolatban, amely fejlődése révén – nemcsak technikai szempontból innovatív jellege, hanem a jövőre nézve ígéretes volta, illetve a magas képzettségi szintet igénylő munkahelyek tekintetében – közvetlenül hozzájárul majd a versenyképességről szóló lisszaboni, valamint a kutatásnak szentelt GDP-százalékkal kapcsolatos barcelonai célkitűzések eléréséhez, továbbá más közösségi politikák megvalósításához, például a környezetvédelem, a közlekedés, az energia és az egészségügy területén.

([1]) ENIAC = European Nanoelectronic Initiative Advisory Council. ENIAC volt az első, elektronikus komponensekből felépített számítógép is (1945–1946).